

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ВІСНИК

УКРАЇНСЬКО-ТУРКМЕНСЬКОГО
КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ЦЕНТРУ

Випуск 1

Частина I

Умань
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини**

ВІСНИК

УКРАЇНСЬКО-ТУРКМЕНСЬКОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ЦЕНТРУ

ВИПУСК 1

Частина I

**Умань
2017**

Затверджено до друку вченою радою
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол № 12 від 27 червня 2017 р.)

Редакційна колегія:

Безлюдний О.І. – доктор педагогічних наук, професор, ректор;
Сокирська В.В. – кандидат історичних наук, професор,
проректор з наукової роботи та міжнародного співробітництва (головний редактор);
Курмаєв П.Ю. – доктор економічних наук, професор;
Цимбал Н.А. – кандидат філологічних наук, професор;
Лаврик О.Д. – кандидат географічних наук, директор Українсько-туркменського
культурно-освітнього центру (заст. головного редактора);
Сушкевич О.В. – кандидат філологічних наук, доцент;
Загоруйко Л.О. – кандидат педагогічних наук, доцент;
Валюк В.Ф. – кандидат хімічних наук, доцент;
Якимчук Р.А. – кандидат біологічних наук, доцент;
Мельник О.С. – кандидат технічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: *Лаврик О.Д.*

В 53 Вісник Українсько-туркменського культурно-освітнього центру :
міждисциплінарний науковий збірник. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. –
Вип. 1, Ч. І. – 255 с.

У збірнику опубліковані результати наукової роботи студентів та викладачів
УДПУ імені Павла Тичини. Розриті актуальні питання у галузях соціально-
педагогічних, природничо-математичних, гуманітарних та економічних досліджень.
Видання буде корисним для студентів, викладачів, аспірантів та вчителів
загальноосвітніх навчальних закладів.

The results of scientific work of students and lecturers of Pavlo Tychyna Uman State
Pedagogical University had been published in the proceedings. Current issues in social,
educational, natural and mathematical, humanitarian and economic research had been
revealed. The proceedings will be useful for students, lecturers and teachers of secondary
schools.

УДК 37(477+575.4)(06)
ББК 74(44кр+5тур)я43

ЗМІСТ

Вітальне слово ректора.....	6
-----------------------------	---

Сокирська В. В. Українсько-туркменський культурно-освітній центр – осередок культури та освіти УДПУ імені Павла Тичини.....	9
---	---

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Безрукова А. Р. Структурні компоненти психолого-педагогічної культури батьків.....	11
--	----

Безрукова А. Р., Курінна Д. Наочність як ефективний засіб у навчанні іноземної мови у початковій школі.....	21
---	----

Бойко О. М. Зміст соціальної роботи з сім'ями військовослужбовців.....	28
--	----

Голуб В. М., Шиш М. Підготовка студентів до використання новітніх технологій при вивченні «Природознавства».....	34
--	----

Гребінь Л. О., Карпич І. О. Правове регулювання соціальної роботи в Україні.....	41
--	----

Добридень А. В., Макачук Я. Основні аспекти навчання рухових дій учнів середнього шкільного віку.....	47
---	----

Дубовик В. В., Рахматуллаєва Д., Ішмурадова М., Ішмурадова О. Використання інтерактивних плакатів під час вивчення математичних дисциплін у педагогічних університетах...	53
---	----

Карнаух Л. П., Бала О. Розвиток творчого мислення дітей дошкільного віку засобами художньої діяльності.....	58
---	----

Кісіль Я. В., Рахматиллаєв І. Особливості вивчення математичних дисциплін засобами ІКТ студентами-іноземцями.....	63
---	----

Клименко Ю. А., Матрос О. О. Єдність людини та професії у соціальній роботі на прикладі досвіду США.....	68
--	----

Коберник Г. І., Матвієнко А. Використання інноваційних технологій в початковій школі.....	77
---	----

Коберник Г. І., Пилипенко К. Формування соціальної компетентності школярів у процесі навчально-пізнавальної діяльності.....	83
---	----

Коломісць Н. А., Анварова Р. Інтерактивне навчання: основні засоби реалізації.....	89
--	----

Корінна Г. О., Журавко Т. Особливості організації ігрової діяльності дітей раннього дошкільного віку.....	97
Лаухіна І. С., Замотайло А. Ретроспективний аналіз методики крос-культурного аналізу.....	103
Левченко Н. В., Підвальна Ю. В. Теоретичний аспект формування іміджу керівника.....	107
Лівандовська І. А., Харченко Н. А. Формування психологічних поглядів Г. С. Костюка.....	113
Медведєва М. О., Маслюченко Ю., Чоганов П. Порівняльна характеристика систем освіти України й Туркменістану.....	121
Мищенко М. С., Горенко М. В. Основи формування готовності майбутніх психологів до здійснення професійної кар'єри.....	126
Прищепа С. М. Змістова характеристика основних управлінських стилів керівника навчального закладу.....	131
Резніченко І. Г., Груця І., Камінська Т. Формування громадянської компетентності молодших школярів.....	137
Росенко Л. М., Морданова М. Технологія проектної діяльності у початковій школі.....	143
Савченко Н. В. Структура професійного іміджу майбутнього вчителя початкової школи.....	148
Совгіра С. В., Гелдісв М. Основні аспекти навчання рухових дій учнів середнього шкільного віку.....	154
Совгіра С. В., Джумагелдісв С. Саморегуляція як основа успіху майбутнього вчителя.....	160
Танасійчук Ю. М. Аналіз проблеми здоров'язбереження в аспекті підготовки студентів ВНЗ.....	165
Фурман І. В. Педагогічна система Київської науково-математичної школи Д. Граве.....	171
Шеленкова Н. Л. Психологія реклами.....	175
Шкуренко О. В., Мініна К. Формування комп'ютерної грамотності в учнів початкової школи на уроках інформатики.....	181
Шкуренко О. В., Сич М., Савкова О. Самостійна робота студентів у процесі навчання іноземної мови на немовних спеціальностях ВНЗ.....	185

Після того як вийшла постанова ЦК ВКП (б) «Про педологічні перекручення в системі наркомосів» (1936) Г. Костюк почав активно критикувати неприйнятні для радянської педагогіки, педагогічні постулати про фатальність чинника спадковості та незмінність соціального середовища. У передвоєнні роки він написав цілий цикл теоретичних праць, що стосуються означеної проблематики.

Іще до війни – в 1938–1940 рр. – були опубліковані статті Г. Костюка, присвячені розробці К. Марксом проблеми людської свідомості. В наступні роки він постійно звертався до ідей К. Маркса, Ф. Енгельса, В. Леніна, розкриваючи їх значення для розвитку психологічної науки. У своїй теоретичній діяльності Г. Костюк не уклінно слідував положенням марксистсько-ленінської філософії, в тому числі діалектико-матеріалістичній концепції розвитку. Г. Костюк враховував багатогранність, різносторонність, протиріччя психологічних явищ, які досліджуються. Учений відстоював думку про єдність основних психологічних закономірностей при всій різноманітності їх прояву, намагався виділяти основні риси в структурі різних якостей особистості.

Вагомий внесок здійснив Григорій Костюк в організацію психологічної освіти у нашій країні. В 1939 році вийшов перший в Україні та один з перших в країні вузівський підручник «Психологія», підготовлений вченим в співавторстві з П. Чаматою і Л. Гордоном. Із 20 розділів книги 16 були написані Григорієм Силовичем. Основним автором та головним редактором він залишався і під час перевидання в подальшому посібника в 1941, 1955, 1961, 1968 роках.

Таким чином, означений період став стартом подальшого формулювання та узагальнення проблем, які в майбутньому складуть лінію досліджень як самого Г. Костюка, так і організованого ним колективу психологів. Зауважимо, що впродовж розглядуваного періоду творчого шляху Г. Костюка (1924–1930), дослідник не звертається до теоретичних питань психології, а зосереджує увагу на питаннях дослідно-експериментальної спрямованості.

Список використаних джерел

1. Гордон Л. Проблема методической работы в области массового профобразования // Шлях освіти. – 1927. – № 4. – С. 1–6.
2. Костюк Г. С. Математика в трудовій школі (з досвіду київських трудових шкіл за 1923–1924 рр.) // Радянська освіта. – 1924. – № 10. – С. 27–35.
3. Костюк Г. С. Масове другорічництво міської трудшколи // Шлях освіти. – 1930. – № 9. – С. 103–120.
4. Костюк Г. С. Ще про бюджет часу, режим праці й відпочинку учнів та заходи школи в справі їх раціоналізації // Шлях освіти. – 1929. – № 7. – С. 78–95.
5. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г. С. Костюк. – К.: Рад. шк., 1989. – 608 с.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМ ОСВІТИ УКРАЇНИ Й ТУРКМЕНИСТАНУ

Медведєва М. О., канд. пед. наук, доцент кафедри вищої математики
та методики навчання математики
Маслюченко Юлія, студентка IV курсу
Чоганов Піргули, студент IV курсу
УДПУ ім. П. Тичини

Анотація

У статті висвітлено особливості реалізації освіти України та Туркменістану. Здійснено порівняльну характеристику. Наведено основні нормативні документи, внаслідок яких забезпечується співпраця України та Туркменістану у сфері освіти.

Ключові слова

Система освіти, освіта України, освіта Туркменістану, порівняльна характеристика.

Abstract

The features of the implementation of Education of Ukraine and Turkmenistan had been revealed. The comparative characteristic had been made. The basic regulations which ensured cooperation between Ukraine and Turkmenistan in education were given.

Keywords

Education, education, Ukraine, Turkmenistan, education, comparative characteristics.

В умовах розбудови держави та національної школи співробітництво у сферах науки та освіти між Україною і Туркменістаном є важливою складовою частиною двосторонніх відносин, що базується на міжнародно-правовій базі, обсяг якої – понад 40 угод та договорів, зокрема, «Договір про дружбу і співробітництво» від 10 жовтня 1992 р., «Угода про науково-технічне співробітництво» від 28 січня 1998 р. та інші.

Згідно «Угоди між Міністерством освіти України та Міністерством освіти Туркменістану про співробітництво в галузі освіти» (1998 р.), сторони зосереджують свої зусилля на таких напрямках співробітництва:

- обмін досвідом у найважливіших сферах розвитку, управління та планування в галузі освіти, у тому числі вищій;
- підготовка та підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів;
- проведення спільних досліджень з проблем природничих, технічних, гуманітарних та педагогічних наук, що становлять взаємний інтерес, а також стосуються історичного минулого обох народів;
- підготовка спеціалістів на основі еквівалентного обміну студентами, аспірантами, докторантами за спеціальностями, що є пріоритетними для кожної із держав.

Крім цих напрямків, «Угода між Урядом України та Урядом Туркменістану про співробітництво в галузі освіти» 2011 р. передбачає сприяння вивченню української мови у вищих навчальних закладах Туркменістану і туркменської мови у вищих навчальних закладах України [1]. Туркменістан займає перше місце серед іноземних країн за кількістю студентів, які навчаються в Україні, і на сьогодні становить понад 13 тис. осіб [3]. Договір про взаємне визнання дипломів, вчених звань і ступенів

між Україною і Туркменістаном був підписаний у травні 2011 року. Україна стала першою державою, з якою Туркменістан підписав таку угоду [1].

Система освіти України має складну структуру європейського типу, побудована відповідно до структури освіти розвинених країн світу, схваленої ЮНЕСКО, ООН та іншими міжнародними організаціями і включає дошкільну освіту, загальну середню освіту, вищу освіту, післядипломну освіту, аспірантуру, докторантуру і самоосвіту.

Відповідно до статті 30 Закону України «Про освіту» здобуття освіти здійснюється поетапно, відповідно до встановлених освітніх рівнів: початкова загальна освіта, базова загальна середня освіта, повна загальна середня освіта, професійно-технічна освіта, базова вища освіта, повна вища освіта [3, с. 31].

Повна загальна освіта в Україні є обов'язковою і надається у різних типах закладів освіти. Основним з-поміж них є середня загальноосвітня школа трьох ступенів: I – початкова школа (1–4 класи), що забезпечує початкову загальну освіту, II – основна школа (5–9 класи), що забезпечує базову загальну середню освіту, III – старша школа (10–11 класи), що забезпечує повну загальну середню освіту. Для розвитку здібностей учнів створені профільні класи (з поглибленим вивченням окремих предметів або початковою допрофесійною підготовкою).

Професійно-технічна освіта зорієнтована на здобуття професії, перепідготовку, підвищення професійної кваліфікації. Її забезпечують професійно-технічні училища, які надають робітничу професію.

Вищими закладами освіти є технікуми, коледжі, інститути, університети, академії, консерваторії та інші. Для вищих закладів освіти встановлено чотири рівні акредитації: I – технікум, училище, II – коледж, інші прирівняні до нього вищі заклади освіти, III і IV рівні (залежно від наслідків акредитації) – інститут, консерваторія, академія, університет [5].

Встановлено наступні освітньо-кваліфікаційні рівні освітньої кваліфікації: кваліфікований працівник, молодший спеціаліст, бакалавр, спеціаліст, магістр.

Згідно з статтею 3 Закону України «Про освіту» право громадян на освіту забезпечується різними формами навчання: очною, вечірньою, заочною, екстернатом, педагогічним патронажем. З розвитком інформаційних технологій поряд із заочною формою у ВНЗ передбачена дистанційна форма навчання [3, с. 31–32].

У 2013 році у Туркменістані було введено 12-річну загальну середню освіту, навчання у школах учні починають із 6 років. Початкову освіту учні отримують протягом перших чотирьох років з 1 по 4 клас, основу загальної освіти пройдуть з 5 по 10 клас, протягом шести років. Повну загальну освіту учні отримують у 11–12 класі за два роки [2].

Спеціальну освіту отримують у коледжах, ліцєях. Навчальний центр «Билгирдже» – один із перших приватних навчальних закладів

Туркменістану, що здійснює підготовку спеціалістів за напрямками: менеджмент, основи комп'ютерної грамотності, бухгалтерський облік та інші. Дану освіту прирівнюють до десятирічної [8]. Професійна освіта у Туркменістані поділяється на початкову, середню і вищу – початкові та середні професійні школи та вищі навчальні заклади. У початкових професійних школах навчаються від 1 до 1,5 років, в середніх – від 2 до 4 років, в залежності від обраної професії.

Вища освіта є одноступінчата, по завершенню якої видається диплом спеціаліста (5–6 років навчання) та двоступінчата: бакалавр (4 роки навчання), магістр (2 роки навчання) [4].

З 1993 р. у вузах було відмінено вступні іспити. З абітурієнтами проводять співбесіду за профілюючими спеціальностями. У цьому ж році введено квотування місць у вищих навчальних закладах по регіонах країни. Кожна область по всім навчальним спеціальностям має свою квоту. Екзаменаційна комісія вищих навчальних закладів виїжджає у регіони, де й проводить співбесіди із абітурієнтами. Абітурієнти, які успішно пройшли співбесіду, відразу ж і зараховуються до лав студентів.

Навчання кожного студента здійснюється за рахунок регіонального бюджету. Після закінчення навчання молодий спеціаліст повертається до себе у регіон, де має відпрацювати не менш як 2 роки. Після відпрацювання даного терміну спеціалісти отримують диплом про закінчення вузу, попередньо надавши характеристику з місця роботи. Отже, 1–2 курси навчаються теоретично, а 3–4 курси – направляються на виробництво, що вважається як база практики, куди приїжджають викладачі і надають необхідну допомогу. Студенти виконують курсові та дипломні проекти безпосередньо на виробництві. Кожен студент у період практики закріплюється на своєму майбутньому робочому місці. Багатьом студентам стипендія (заробітна плата) виплачується за місцем проходження практики [8].

З 2016 року у школах та вузах було обрано для вивчення китайську та японську мови як другу іноземну [4]. Серед вісімнадцяти вищих навчальних закладів лише три знаходяться за межами столиці Ашхабаду. Усі вищі навчальні заклади Туркменістану є державними, хоча діючий закон «Об образовании» допускає існування в країні приватних навчальних закладів [4]. У зв'язку із розвитком нових навчальних технологій широкого розвитку отримала заочна система освіти через мережу Інтернет.

Спільними рисами для систем освіти України та Туркменістану є обов'язковий характер середньої загальної освіти. Право на високоякісну, безоплатну освіту передбачено у основних нормативно-правових актах обох держав. Загальна середня освіта учнів розпочинається у віці 6 років. Початкова загальна середня освіта триває чотири роки – з 1 по 4 клас. Середня та вища професійна освіта мають конкурсну основу. Здобуття освітнього ступеня «бакалавр» триває чотири роки, освітнього ступеня «магістр» – два роки.

Відмінним рисами у системах освіти України і Туркменістану є те, що основу загальної середньої освіти учні одержують з 5 по 9 клас в Україні, і з 5 по 10 клас у Туркменістані. Відповідно, загальну середню освіту на території України здобувають за 11 років, а на території Туркменістану – за 12 років. Вступна кампанія на території України триває на базі навчальних закладів, які пропонують абітурієнтам освітні послуги і випускники шкіл їдуть до того університету, куди бажають вступати. На території Туркменістану працівники університету виїжджають у регіони для набору студентів. Крім цього, в Туркменістані діє система квоти, згідно з якою кожен регіон має свою квоту студентів на певний напрям підготовки. В Україні такого на передбачено. Випускники шкіл України здають зовнішнє незалежне оцінювання, з результатами якого мають можливість вступати у різні університети на суміжні напрями навчальної підготовки, чекають результатів вступу до моменту завершення вступної кампанії. Іспити передбачено лише на творчих напрямках, та тих, що пов'язані із фізичною підготовкою. У Туркменістані для вступу у вищий навчальний заклад абітурієнт проходить співбесіду (здає вступний іспит) і відразу дізнається про результати вступу.

Вищі навчальні заклади України переважно рівномірно розташовані по всій її території, на відміну від вищих навчальних закладів Туркменістану, розташування яких зосереджено переважно у столиці. На території України міститься понад трьохсот вищих навчальних закладів, серед яких близько двадцяти є педагогічними. На території Туркменістані вищих навчальних закладів менше двадцяти, і тільки один із них є педагогічним.

Українські студенти, що навчаються на державній формі, отримують стипендію із державного або місцевого бюджету, нарахування відбувається на базі вищого навчального закладу. У Туркменістані стипендіатам кошти перераховуються із місцевого (регіонального) бюджету на базі вищого навчального закладу під час теоретичного навчання і на базі виробництва під час практичного навчання. Для здобуття освітнього ступеня «бакалавр», у системах освіти обох країн передбачено навчально-виробничу практику, але відмінність полягає в тому, що в Україні студенти ходять на практику починаючи з другого курсу в окремо виділений навчальний час. Наприклад, під час навчання в Уманському державному педагогічному університеті ім. П. Тичини, студентів відряджають на навчальну практику в четвертому та шостому семестрах, яка триває по два календарних тижні і на навчально-виробничу практику, яка триває шість календарних тижнів неперервно протягом восьмого семестру навчання. У Туркменістані ж триває теоретичне навчання повністю перших чотири семестри, а наступних чотири – практичне із закріпленням студента на місці проходження практики як на майбутньому робочому місці. По завершенню періоду проходження практики, студенти в Україні надають навчальному закладу характеристику з місце проходження практики та матеріали практики і продовжують теоретичне навчання, а студенти у Туркменістані після

надання характеристики про проведену практику отримують диплом. Написання курсових та дипломних робіт в Україні проходить на базі вищого навчального закладу (теоретична частина), а на базі виробництва практична частина або ж експеримент. Студенти в Туркменістані пишуть курсові та дипломні роботи на базі виробництва у період проходження практики.

Отже, можемо стверджувати, що системи освіти України та Туркменістану мають як спільні, так і відмінні риси, що дозволяє країнам у ході партнерства переймати досвід освітньої організації та регулювання й здійснювати навчальні обміни студентів та здобувачів.

Українсько-туркменські відносини у сферах освіти та науки засвідчує значний потенціал, реалізація якого сприятиме подальшому розвитку та зміцненню взаємовигідного партнерства.

Список використаних джерел

1. Мателешко Ю. П. Співробітництво між Україною і Туркменістаном у галузях науки та освіти / Ю. П. Мателешко // Гілея: науковий вісник. – 2016. – Вип. 114. – С. 389–392.
2. Образовательная реформа. Наука и образование Gundogar News. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://gundogar-news.com/index.php?category_id=6&news_id=309.
3. Освітнє право: Навчальний посібник для студентів гуманітарних ВНЗ / за ред. В. В. Астахова // Харків Видавництво НУА. – 2011 р., 187 с.
4. С нового учебного года в средних школах Туркменистана введено 12-летнее обучение. Интернет-газета Turkmenistan.ru [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.turkmenistan.ru/ru/articles/38936.html>
5. Система образования в Туркменистане интересные подробности. Central Asia Monitor Общественно-политическая газета. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <https://camonitor.kz/24828-sistema-obrazovaniya-v-turkmenistane-interesnye-podrobnosti.html>.
6. Система освіти в Україні. Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/2313/85/>.
7. Українські ВНЗ представляють свої досягнення на Міжнародній виставці у Туркменістані. Прес-служба Міністерства освіти і науки. Урядовий портал. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246841460&cat_id=244277212.
8. Хаитов Мурад Овезгельдыевич, д-р. юрид.н., проф. Новая образовательная политика Туркменистана: тенденции и перспективы. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.myshared.ru/slide/406562/>.